

ዝኸበርክንን ዝኸርኩምን ተስተፍቲ ሰላማዊ ሰልፊ

ዕድመና እኸክበርኩም ብብዝሒ ምክፋልኩም ከየመስገንና ኣይንሓልፍን።

ሎሚ ንሕና ጸረፕቲ ዝጠሓስ ዘሎ ሰብኣዊ መሰላትን፡ ኣብ ቤት ማእሰርታታ ዝዝውትር ዘሎ ኣሰቃቂ ኣገባብን እና ተቓዋምና ንምህናጽ ደሞክራሲያዊት ኤርትራ ብምጥፋንና፡ ሰላማዊ ሰልፊ ብምዝውታር ድልየትና ንምግላጽ እዩ። ብንጹር እቲ ናይ ጸቕጢ ተግባራት ጨካን ኢሳያስ ኣፈወርቅን፡ ንሱ ዝጥቀመላ ሰልፊ ህግደፍ፡ ኣብ ኤርትራ መወዳእታ ኪህልዎም እዩ፡፡ ድልየትና።

ኣብዝን 27 ዓመታት እዚኣተን፡ ኤርትራ ካብ ሓንቲ ነጻ ሃገር ምጥፋንን ምምዕባልን ናብ ሓንቲ ግፍዕን ጭቆናን ጽቕጠትን ቅንጻላን ዝዝውተረላ ቤት ማእሰርቲ ኣህዝባ ተቐይራ ትርኩብ ኣላ። መገሻ ካብ ዓበይቲ ከተማታት ዳርጋ ክሳብ 10 ኪሎ ሙተራት ብዝርከብ ከላታት (ብሎኮታት) ተደራቱ ይርከቡ። መንገድታት ብናይ ጸጥታ ወተሃደራት እቲ ጭፍራ ብልዑል ኣገባብ ይሕሎ። ሓደ ፍሉይ ፍቓድ ናይ መንቀሳቕሲ (ንበሎ ውሽጣዊ ሺዛ) ዘይብሉ ካብ ሓደ ቦታ ናብ፡፡ ካልእ ኪንቀሳቕስ ኣይፍቀድን። ንወጻኢ ሞት ከኣ ብዘይካ ፍሉይት ሰባት እንተ ዘይከውይኑ፡ ንኵላቶም ካልኦት ካብ ወተሃደራዊ ዕስክርና ንኸየምልጡ ምእንቲ፡ ኣብ መንጎ 16 ካሳዕ 47 ዝዕድመኡን ደቀንስትዮ ይኹና ደቂ ተባዕትዮ ፈጹሙ ክልኩል እዩ።

ኣብ ኤርትራ ብነጻ ርእይቶ ምግላጽ ክልኩል እዩ። ብ1994 እቲ ሽዑ ናይ ጊዝያዊ መንግስቲ ሓለቓ ዝነበረ ኣቶ ኢሳያስ ድሕሪ ሕጂ ናይ ውድባት ሓሸውየ ኣይክንፈቅድን ኢና እዩ ዝበለ። ብ2001 ድማ ናይ ሓሳባት ምግላጽ ነጻነት መሊሱ ብጽኑዕ ከም ዝጽቐጥን ንኣመራርሓ ሃገር ዝዝውተር ነቐፊታ ከም ዝኸልከልን እዩ ዝተገበረ። ነጻ ጋዜጠኝነትን፡ ዘተፈቕደን እምነታዊ ጉጅለታትን፡ ካልእ በርጌሳዊ ተግባራት ዘካይዳ ማሕበራትን ብጽኑዕ ከም ዝግታእ ኩነ። ንመንግስቲ ዝነቐፈ ዘበለ ንህይወቱ ምሉእ ኣብ ቤት ማእሰርቲ ከም ዘሕልፍ ይኸውን።

ከምዚህ ድማ ኤርትራ ናብ ሓንቲ ዓባይ ቤት ማእሰርቲ ተቐየረት። ብዘይካቶም ካብ ጊዜ ገድሊ ኣትሒዞም ብሰንኪ ፖለቲካዊ ኣረኣኢያኦም ኣብ ስወር ኣብያተ ማእሰርቲ ተመቐሖም ነዊሕ ዝጸንሑ፡ ብ18 መስከረም 2001 እቶም ጂ 15 ዝበሃሉ ላዕለዎት መራሕትን፡ 30 ዝኹኑ ኣካይድቲ እተን ተፈቐዱለን ዝነበራ ማዕከናት ጋዜጣን ካብኣቶም ሽወደናዊ ዳዊት ኢሳቕ ተኣስሩ።

ልዕሊ 20 ሽሕ ዝኹኑ ሰባት ብሰንኪ ፖለቲካዊ ርእይትኦም ተኣሲሮም ኣለዉ። ብዙሓት ካልኦት ድማ ብሰንኪ ሃይማኖታዊ እምነታቶም ሓደ ካብኣታቶም ክቡር ኣቡነ ኣንጦንዮስ ፓትሪያርክ ኦርቶዶክሳዊት ቤተ ክርስቲያን ኤርትራን ከልኦትን ተኣሲሮም ኪርከቡ እንክለዉ ኹላቶም ድማ ብዘይሕጋዊ ክስን ፍርዳዊ ውዕሎን ክሳዕ ሎሚ ተታሒዞም ይርከቡ።

ንሓፋሽ ህዝቢ ብዝግባእ ዘገልግላ ዝነበራ ኣብያት ትምህርትን ሕክምናታትን ናይተን „ፍቓድ“ ዘለወን ሃይማኖታዊ ማሕበራት ብቐጥታ ከም ዝዕጸዩ እዩ ዝተገብረ። ቅድሚ ቐሩብ ጊዜኳ ኣቡናት ካብኣካዊት ቤተ ክርስቲያን ኤርትራ ኣብ ዘቐረብዎ ቅሉዕ መልእኸቲ፡ ነቲ ጭፍራ ህግደፍ ኣብ ሃገር ዘውርዶ ዘሎ ጭኩናን ግፍዕን ዘይፍትሓዊ ኣገባባትን ጠጠው ከብልን ደሞክራሲያዊ ለውጥታትኪገብርን ብምሕታቶም ዝኣክል ን30 ዝኹና (8 ኣብ ዝሓለፈ ዓመት 22 ድማ ዝሓለፈ ወርሒ) ናይ ሕክምና ትካላት እታ ቤተ ክርስቲያን፡ ኩነታት ሕሙማት ኣብ ግምት ብዘየእተወ ኣገባብን ሓይልን፡ ከም ዝዕጸዩ ተገብረ።

ዩኒቨርሲቲ ኣስመራ ብ2005 ከም ዝዕጸ ከውይኑ፡ ብኮለጃት ዝበሃል ከኣ ተተክላ። እቲ ትምህርታዊ ትኻል ድማ ልዑል ወተሃደራዊ ከም ዝኸውን ተገብረ። ብ2003፡ ናይ 12 ክፍሊ ትምህርቲ ኣካል እቲ ወተሃደራዊ ኣገግሎት ከም ዝኸውን ስለ ዝተገብረ እቶም ተመሃሮ ናይ 12 ክፍሊ ትምህርቶም ኣብ ወተሃደራዊ መዓስከር ሳዋ ዝርከብ ዋርሳይ-ይክኣሎ ካልኣይ ደረጃ ትምህርቲ ቤት ከም ዝመሃሩ ኩነ። እቲ ኤርትራዊ ሕብረተሰብ ብዘሰካክሕ ኣዝዩ ልዑል ወተሃደራውነት ዝጎበለሎ ከም ዝኸውን እዩ ዝተገብረ። እቶም ኣብ ውትህድርና ዝርከቡ መንእሰያት ካብ ሕርሻዊ ይኹን ኢንዱስትሪያዊ ስራሕ ብኸኖሮም ይርከቡ። ዳርጋ 75% ናይቲ ህዝቢ ካብ ሕርሻ ዝጥቀም እዩ። ይኹንምበር ንዕለታዊ መግቢ ዘድሊ ሃላኺ ነገራት ካብ ወጻኢ ይጥሉቡ። ምኽንያቱ እቲ ክሰርሕ ዝግብኦ ዝነበረ

50% ናይቲ ተቐማጣይ ኤርትራ ኣብ ውትህድርና ተግባር ስለ ዝርከብ ኣብ ሕርሻን ኣብ ካልእን ዝሰርሕ ግብረ ሰለ ዝጎደል እዩ።

እቲ ግንቦት 1998 ዝተእወጀ ህጹጽ ኩነታትን እቲ ምስኡ ዝተተሓሓዘ ደረት ዘይብሉ ወተሃደራዊ ኣገልግሎትን ቀጻሊ ከም ዝኸውን ተገብረ። እቲ ግብረ ወተሃደራዊ ኣገልግሎት ነንስቲ ክሳብ 57 ንሰብኡት ክሳብ ከኣ ክሳብ 67 ዝዕድመኦም ኣዩ። ብኸምዚ ድማ እቶም ሃገር ኪከላኸሉ ተባሂሎም ዝተገብኡ፡ ኣብ ግዱድ ስራሕ ክጽመዱን ባራዩ ኣገልገልቲ ናይ ምምሕዳር ትካላት ህንጻን፡ መንግስታዊ ትካላት ማዕድናትን፡ ከይናቶም ብ400 ናቕፋ ማለት ብ 8 ኤውሮ ውርሓዊ ደሞዝ ኪሰርሑ ይርከቡ ኣለዉ። ደቀንስትዮ፡ ኣብ ወተሃደራዊ መግቢራት፡ ከቢድን ዘጨንቕን ኹነት ይጓንፈን። ንመርክኢ ጸታዊ ርክብ ሓለፍቲ ጥራሕ ዘይከኸስ ንካልእ ብብዓይነቱ ጸታዊ ሓደጋታትውን ተሳጢሖን ይርከባ።

ኣብ ኤርትራ፡ ወተሃደራዊ ኣገልግሎት ክፍጽም ንዘይደሊ ሰብ ዝከላኸል ቅዋም ዘውሕሶ መሰል የለን። ኣብ ዕስክርና ንዘይስለፍ ኩሉ ቤት ማእሰርቲ እዩ ዝጽበዮ። ንኹሎም እቶም ክስለፉ ዘይደልዩን ዝኹብሉሉን ክሳብ ዘሰከሕክሕ ስቅያት ዝመልኦ ኣተሓሕዛን ኣብ ትሕቲ መሬት ዝርከብ ቤት ማእሰርቲ ምድጓንን ይጓነፍ ምዃኑ ይነገር። እሱራት ደቀንስትዮ ኩልሳዕ ዓመጽን ጸታዊ ድፍረትን የጓንፈን። ካብ ውትህድርና ብዘይ ፍቓድ ጠንጢኖም ዝኸዱን ብጭካኔ ዝመልኦ ኣገባን ይተሓዙ፡ ከምኡውን ንቤተሰቦም። ኣብ ወጻኢ ሃገራት ብዛዕባ እሱር ዝሓቱን ሓበሬታ ዝህቡን ብኣባላት መንግስቲ ቁጽጽር ይካየዱሎምን ሳዕቤናት ይኸተሎምን (ኣምነስቲ ኢንተርናቲዮናል 2010)

ሓደ ካብቲ ኣብ ኣብያት ማእሰርቲ ዝካየድ መሳቕዪ ኣገባባት፡ እሱር ክልተ ኣእዳዉን ኣእጋሩን ምስ ሕቆኡ ተመቐሉ፡ ገጹ ንታሕት ከም ዝርኢ ይግበር። መዓልቲ ምሉእ ጥርሑ ወይውን ንስሙ ንእሽቶይ ጨርቂ ለቢሱ ኣብ ቀትሪ ብርቱዕ ጸሓይን ናይ ለይቲ ቁርን ከም ዘሕልፍ ይገብርዎ።

ኤርትራ፡ ካብ ኣብ ወጻኢ ዝቐመጥ ዝኾነ ይኹን ወላውን ጀርመናዊ ዜግነት ይሃልዎን ብትዕሳኺውን ካብ ስድርኡ፡ ከምኡ ድማ ካብ ስደተኛታት ከይተረፈ፡ ካብ ዝህልዎም እቶት 2% ክኸፍሉ ትግድድ። እንተዘይከፈሉ ምሕዳስ መንነትን ካልእ ዘድሊ ነገራትን ከም ዘይግበረሎም ይኸውን።

ንብዙሓት ኤርትራውያን ብሕልፊ መንእሰያት ከኣ ዝያዳ፡ እታ ሓንቲ ተሪፋቶም ዘላ ዕድል ንስደት ምኻድ ጥራሕ እያ። ስለዚ ድማ ድሮ ንኢትዮጵያ ከንያ ኡጋንዳን ሱዳንን ተሰዲዶም ይርከቡ። ብግሰርተ ሽሓት ዝቐጸሩ ነዊሕ ምንስፋፍ ብዘይበቐዓ መራኽብ፡ ማእከላይ ባሕሪ ሰጊሮም ናብቲ ውሕስና ዝረኽቡሉ ኤውሮጳ ክኣትዉ ይርከቡ። ኣብ ጉዕዞኦም ድማ ኣብ ማእከላይ ባሕሪ ጥሒሎም ዝጠፍኡ ውሑዳት ኣይከኸሩን። እቲ „ተኩስካ ቅተል“ ዝብል ወተሃደራት ትእዛዝ ሓለውቲ ደባት ኤርትራ ይሃሉምበር ዝሓለፈ ዓመት ሃገር ሓዲጎም ዶብ ዝሰገሩ ብዙሓት ኣሽሓት ዝቐጸሩ ኢዮም።

ኣብዚ ኣብ ሃገር ጀርመን፡ እቲ ናይ ኤርትራ መሓውር ቁጽጽር ጸጥታ፡ ብአምባሲ ኤርትራ ኣብ በርሊንን ናቱ ቆንስል ኣብ ፍራንክፎርት ኣብ ማይንን ተማእኪሉ ዝካየድ ናይ ምክትታል ሰኪዔት ኣሎ። ናይ መንግስቲ ጀርመን ናይ ጸጥታ ትካልውን እቲ ናይ ኤርትራ ትካል ጸጥታ ብዕቱብ ከም ዝንቀሳቐስን ንስደተኛታት ከም ዝስልን እኹል ኣፍልጦ ኣለዎም፡ እንተኹን ግን ገለ ስጉምቲኳ ኪወሰዱ ኣይርከቡን።

ብዙሓት ስደተኛታት ኣዝማዶምን ስድራቤታቶም ብህይወት ምህላዎምን ዘይምህላዎምን ርግጸኛታት ኣይከኸሩን። ስድራቤታት ናይ ኣብ ወጻኢ ዝርከቡ ተቓውምትን ንውትህድርና ነጺጎምን ተቓዋሞምን ዝመጹን፡ ብትካል ጸጥታ ኤርትራ እናተጸውፀ ይእሰሩን ሓበሬታታትን ኣድራሻታትን ኣዝማዶም ኪህቡ የጎስቐልዎምን የጨንቐሎምን። መብዛሕትኡ እውን እቲ እሱር ማዕረ 50 ሽሕ ናቕፋ (3300 \$ US) ዝኸውን ኣትሒዙ ብዋሕስ ካብ ቤት ማእሰርቲ ይልቀቐ።

ሰበ ስልጣን ሃገር ጀርመን፡ ካብ አምባሲ ኤርትራ መረጋገጺ እንተዘይ መጺኡ ናይ ምንባር ፍቕድ ይኹን ንምሕዳስ ናይ ስራሕ ፍቓድ ይኣብዩ። እዚ ወረቐቲ ንምርካብ ነቲ ብዲክታቶሪያዊ ጭፍራ

ዝእኩብ ዘይሕጋዊ ቀረጽ ንምክፋል ከም እንግዲድ ምግባር ዝውዕል ኣገባብ ጠጠው ክብልዎ ንኣትት።

ንሕና ኣብ ጎድኒ ቃልሲ ኣህዛብ ሱዳንን የመንን ጠጠው ኢልና ዝስዕብ፡-

- ወተሃደራዊ ወራር ስዑዲ ዓረብን ኣሚረይትን ጠጠው ክብልን
- ወተሃደራት ሱዳን ስልጣል ንበርገሳው መንግስቲ ከመሓላልፉን ንጽውዕ።
- እቲ ካብ ኤውሮጳ ሕብረት ጸጸኒሑ ብሓገዝ መልክዕ ዚወሃብ ገንዘብ፣ ንባርነታዊ ስራሕ ንክምዕብልን ብኡቢሊውን ንሰኣዊ መሰላት ዘየኸብር ጭፍራ ስለ ዘደልድልን ጠጠው ክብል ንጽውዕ።

ንፈደራላዊ መንግስቲ ሃገር ጀርመንን ሕብረት ኤውሮጳን፡

- ምእሳር ስድራቤታት ናይቶም ነብሶም ንምድሓን ናይ ጎረባብቲ ሃገራት ዝስደዱ ዘለዉ ጅልዑ ደው ክብል፡ ንኣመሓደርቲ ኤርትራ ጸቕጢ ኪገብሩሎም ንጽውዕ
- መሰረት ዘይብሉ ምእሳር ብዙሓት ፖለቲካውያንን ሃይማኖታውያንን ነበርቲ ኤርትራ ንነዊሕ ዓመታት ብዘይፍርዲ ምእሳሮም ኪኸኙንን ንምፍታሖም ጸቕጥታት ካካይዱን ንጽውዕ
- ጸረ ኮሎ ዓይነት ምግሃስ ሰብኣዊ መሰላት ኣብ ኤርትራ ዝከኣሎም ጸቕቲ ከዘውትሩ ንጽውዕ
- ንኸላቶም ኤርትራውያን ስደተኛታት ፖለቲካዊ ዑቕባ ኪወሃቦም ንኣትት

ኣብ ኤርትራ ብኢደዋኒኑ ስልጣ ተወጢሑ ዝርከብ ጭፍራ ዲክታቶር ህግደፍ ወሪዱ ስልጣን ንበርገሳዊ ሕብረተሰብ ከረከብ ንኣትት

ንኣደ ስላማውን ደምክራሲያውን ማሕበራዊ ማዕርነትን ዘለዎ ኤርትራ ንቃለስ

ኤርትራዊ ሃገራዊ ባይቶ ንደምክራሲያዊ ለውጢ ጨንፈር ካርልፍሀ

ካርልስፍሀ 20.07.2019

